

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

20 април 2023 година *

„Преюдициално запитване — Околна среда — Директива 2009/28/ЕО — Насърчаване на енергията, произвеждана от възобновяеми енергийни източници — Член 16, параграф 2, буква в) — Достъп до мрежите за пренос и разпределение — Приоритетен достъп, предоставян на електроенергията, която се произвежда от възобновяеми енергийни източници — Производство както от възобновяеми, така и от конвенционални енергийни източници“

По дело C-580/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) с акт от 6 юли 2021 г., постъпил в Съда на 22 септември 2021 г., в производството по дело

EEW Energy from Waste Großräschen GmbH

срещу

MNG Mitteldeutsche Netzgesellschaft Strom GmbH,

при участието на:

50 Hertz Transmission GmbH,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от E. Regan, председател на състав, D. Gratsias, F. Biltgen, I. Jarukaitis и Z. Csehi (докладчик), съдии,

генерален адвокат: A. Rantos,

секретар: D. Dittert, началник на отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 8 септември 2022 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за EEW Energy from Waste Großräschen GmbH, от B. Rechner и A. Vallone, Rechtsanwälte,

* Език на производството: немски.

- за MNG Mitteldeutsche Netzgesellschaft Strom GmbH, от B. Christ и T. Höch, Rechtsanwälte,
- за 50 Hertz Transmission GmbH, от T. Burmeister и L. Reichstein, Rechtsanwälte,
- за Европейската комисия, от B. De Meester и G. Wils, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 17 ноември 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 16, параграф 2, буква в), разглеждан във връзка с член 2, букви а) и д), и на член 5, параграф 3, втора алинея от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО (ОВ L 140, 2009 г., стр. 16).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между EEW Energy from Waste Großräschchen GmbH (наричано по-нататък „EEW“) и MNG Mitteldeutsche Netzgesellschaft Strom GmbH (наричано по-нататък „MNG Strom“) за вредата, която била нанесена на EEW вследствие на повтарящи се искания на MNG Strom във връзка с достъпа до мрежите, що се отнася до произвежданата от EEW електроенергия.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 2001/77/ЕО

- 3 Съгласно член 2, буква в) от Директива 2001/77/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 септември 2001 година относно насърчаване на производството и потреблението на електроенергия от възобновяеми енергийни източници на вътрешния електроенергиен пазар (ОВ L 283, 2001 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 36):

„По смисъла на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

- в) „електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници“ означава електроенергията, произведена от централи, използващи само възобновяеми енергийни източници, както и частта от електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници в хибридни централи, използващи и конвенционални енергийни

източници, като се включва и електрическата енергия от възобновяеми енергийни източници, използвана за запълване на системите за съхранение[,] и се изключи електроенергията, произведена в резултат на системите за съхранение“.

Директива 2009/28

- 4 Съображения 11, 60 и 61 от Директива 2009/28 — преди да бъде отменена с Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 2018 г., стр. 82) — гласят следното:

„(11) Необходимо е да бъдат формулирани прозрачни и недвусмислени правила за изчисляване на дела на енергията от възобновяеми източници и за определяне какви са тези източници. [...]

[...]

(60) Приоритетният достъп и гарантираният достъп до електроенергия от възобновяеми източници са важни за интегрирането на възобновяемите източници на енергия във вътрешния пазар на електроенергия в съответствие с член 11, параграф 2 и за доразвиването на член 11, параграф 3 от [Директива 2003/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и отменяща Директива 96/92/ЕО [— Декларации относно операциите по извеждане от експлоатация и управление на отпадъци] (ОВ L 176, стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 61)]. Изискванията, свързани с поддръжката на надеждността и безопасността на мрежата и разпределението, може да се различават в зависимост от характеристиките на националната мрежа и нейната безопасна експлоатация. Приоритетният достъп до мрежата гарантира на свързаните производители на електроенергия от възобновяеми източници, че ще могат да продават и пренасят електроенергията от възобновяеми източници в съответствие с правилата за взаимно свързване по всяко време, когато източникът стане наличен. В случай че електроенергията от възобновяеми източници се интегрира в „spot“ пазара, гарантираният достъп осигурява възможност за достъп до мрежата на цялата продадена електроенергия и цялата електроенергия, която е била обект на подпомагане, като по този начин инсталациите, свързани с мрежата, могат да използват максимално количество електроенергия от възобновяеми източници. Това обаче не предполага задължение за държавите членки да подпомагат или въвеждат задължения за закупуване по отношение на енергията от възобновяеми източници. В други системи за електроенергията от възобновяеми източници се определя фиксирана цена, обикновено паралелно със задължение за закупуване за системния оператор. В този случай приоритетен достъп вече е бил предоставен.

(61) При определени обстоятелства е невъзможно да бъдат осигурени изцяло преносът и разпределението на електроенергията, произведена от възобновяеми източници, без да се наруши надеждността или сигурността на мрежовата система. При такива обстоятелства би могло да е уместно предоставянето на финансови компенсации на съответните производители. Независимо от това, за целите на настоящата директива е необходимо устойчиво нарастване на преноса и разпределението на електроенергията, произведена от възобновяеми източници, без да се засяга

надеждността или сигурността на мрежовата система. За тази цел държавите членки следва да вземат подходящи мерки, за да осигурят по-голямо навлизане на електроенергията от възобновяеми източници, включително като отчетат особеностите на променливите ресурси и ресурсите, които все още не могат да се съхраняват. В рамките на изискването от целите, установени в настоящата директива, свързването на нови инсталации за енергия от възобновяеми източници следва да се разрешава възможно най-бързо. С оглед ускоряването на процедурите за взаимно свързване на мрежите, държавите членки може да предоставят приоритетно свързване или запазен капацитет за свързване за новите инсталации, които произвеждат електроенергия от възобновяеми източници“.

- 5 В член 1 от Директива 2009/28, озаглавен „Предмет и приложно поле“, се предвижда следното:

„Настоящата директива установява обща рамка за насърчаването на енергията от възобновяеми източници. С нея се задават задължителни национални цели за общия дял на енергия от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия, както и за дела на енергията от възобновяеми източници в транспорта. Тя установява правила относно статистическите прехвърляния между държави членки, съвместните проекти между държави членки и с трети държави, гаранциите за произход, административните процедури, информацията и обучението и достъпа до електроенергийната мрежа за енергията от възобновяеми източници. [...]“.

- 6 Член 2 от тази директива гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат определенията в [Директива 2003/54].

Прилагат се и следните определения:

- а) „енергия от възобновяеми източници“ означава енергия от възобновяеми неизкопаеми източници, а именно вятърна, слънчева, аеротермална, геотермална, хидротермална и океанска енергия, водноелектрическа енергия, биомаса, сметищен газ, газ от пречиствателни инсталации за отпадни води и биогазове;

[...]

- а) „биомаса“ означава биоразградимата част на продукти, отпадъци и остатъци от биологичен произход от селското стопанство (включително растителни и животински вещества), горското стопанство и свързаните с тях промишлености, включително рибно стопанство и аквакултури, както и биоразградимата част на промишлени и битови отпадъци;

[...]

- й) „гаранция за произход“ означава електронен документ, който служи единствено като доказателство пред краен потребител, че определен дял или количество енергия е произведено от възобновяеми източници съгласно изискванията на член 3, параграф 6 от [Директива 2003/54];

[...]“.

7 Член 5, параграфи 1 и 3 от посочената директива е формулиран така:

„1. Брутното крайно потребление на енергия от възобновяеми източници във всяка държава членка се изчислява като сбор от:

а) брутното крайно потребление на електроенергия от възобновяеми източници;

[...]

3. За целите на параграф 1, буква а) брутното крайно потребление на електроенергия от възобновяеми източници се изчислява като количеството електроенергия, произведено в държава членка от възобновяеми източници на енергия, с изключение на електроенергията в помпеноакмулиращи водноелектрически централи, произведена от предварително изпомпана на горното ниво вода.

По отношение на централите с няколко вида горива, които използват както възобновяеми, така и конвенционални източници на енергия, се взема предвид само електроенергията, произведена от възобновяеми източници. За целите на този вид изчисление приносът на всеки източник на енергия се изчислява въз основа на неговото енергийно съдържание.

Електроенергията, произведена от водноелектрически централи и съоръжения за вятърна енергия, се отчита в съответствие с правилата за нормализация, посочени в приложение II“.

8 Член 15, параграф 1 от същата директива гласи:

„За да се докаже на крайните потребители делът или количеството енергия от възобновяеми източници в енергийния състав на доставчик на енергия, в съответствие с член 3, параграф 6 от [Директива 2003/54], държавите членки гарантират, че произходът на електроенергията, произведена от възобновяеми източници, може да се гарантира като такъв по смисъла на настоящата директива в съответствие с обективни, прозрачни и недискриминационни критерии“.

9 Съгласно член 16, параграфи 1 и 2 от Директива 2009/28:

„1. Държавите членки предприемат подходящите стъпки за развитие на електроенергийната мрежова инфраструктура за пренос и разпределение, на интелигентни мрежи, складови съоръжения и на електроенергийната система с цел да се позволи сигурното функциониране на електроенергийната система, тъй като това включва по-нататъшното развитие на производството на електроенергия от възобновяеми източници на енергия, включително междусистемни връзки между отделните държави членки и между държавите членки и трети държави. Държавите членки предприемат подходящи стъпки и за ускоряване на разрешителните процедури за мрежова инфраструктура и за координиране на одобрението на мрежова инфраструктура с административни процедури и процедури по планиране.

2. При спазване на изискванията, свързани с поддържането на надеждността и безопасността на електроенергийната мрежа, въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии, определени от компетентните национални органи:

- а) държавите членки гарантират, че операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи на тяхна територия гарантират преноса и разпределението на електроенергия, произведена от възобновяеми източници на енергия;
- б) държавите членки предоставят също приоритетен достъп или гарантиран достъп до мрежата на произведената от възобновяеми източници на енергия електроенергия;
- в) държавите членки гарантират, че при диспечира[не на] електрогенериращи инсталации операторите на преносните системи дават приоритет на тези инсталации, които използват възобновяеми източници на енергия, доколкото това се позволява от сигурната експлоатация на националната електроенергийна система и въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии. Държавите членки гарантират предприемането на подходящи експлоатационни мерки по отношение на мрежите и пазара с цел да се ограничи до минимум намаляването на електроенергия, произведена от възобновяеми източници. Ако се предприемат значителни мерки за намаляване на възобновяемите източници на енергия, с цел да се гарантират сигурността на националната електроенергийна система и сигурността на енергийните доставки, държавите членки правят необходимото отговорните оператори на системи да докладват на компетентния регулаторен орган за тези мерки и да посочат какви корективни мерки възнамеряват да вземат, за да предотвратят неуместното намаляване“.

Германското право

- 10 Член 3, озаглавен „Определения“, от Erneuerbare-Energien-Gesetz (Закон за възобновяемата енергия) от 25 октомври 2008 г. (BGBl. 2011 I, стр. 1634), в действащата му редакция от 1 януари 2012 г. до 31 юли 2014 г. (наричан по-нататък „EEG от 2012 г.“), гласи:

„По смисъла на този закон:

- 1) „Инсталация“ е всяко съоръжение за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници [...]
- 3) „Енергия от възобновяеми източници“ е [...] енергията от биомасата [...], както и от биоразградимата част на битовите и промишлените отпадъци, [...].

- 11 Член 11, озаглавен „Управление на хранването на мрежата с електроенергия“, от EEG от 2012 г. предвижда в параграф 1:

„[П]о изключение операторите на мрежи имат право да регулират инсталациите, [...] пряко или непряко присъединени към тяхната мрежа [...]:

- 1) ако без регулиране би възникнало претоварване в съответната мрежова зона, включително в мрежата нагоре по веригата,
- 2) при условие че електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници [...], продължава да се ползва с приоритет, освен ако в мрежата не трябва да останат включени други инсталации за производство на електроенергия, за да се осигури безопасността и надеждността на системата за снабдяване с електроенергия [...]

[...]“.

- 12 Член 12, озаглавен „Разпоредби, приложими при извънредни обстоятелства“, от EEG от 2012 г. предвижда следното в параграф 1:

„Когато хранването на мрежата с електроенергия от инсталации за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници [...] е намалено поради претоварване, както се предвижда в член 11, параграф 1, засегнатите от мярката оператори получават обезщетение [...] в размер на 95 % от пропуснатите приходи плюс допълнителните разходи, които е трябвало да направят, минус разходите, които съответно са избегнали. [...]“.

- 13 Съгласно акта за преюдициално запитване тези разпоредби от EEG от 2012 г. съответстват по същество на разпоредбите от трите редакции на EEG, приложими последователно към спора в главното производство.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 14 EEW експлоатира инсталация за термична обработка на отпадъци в Гросрешен (Германия), която му позволява да произвежда електрическа и топлинна енергия. Част от тези отпадъци, състояща се от биоразградими отпадъци, се обработва чрез изгаряне в същото време като други видове отпадъци. Делът на биоразградимите отпадъци е променлив и може да съставлява до 50 % от общия обем на отпадъците. Част от електроенергията, произвеждана от тази инсталация, хранва мрежата, чийто оператор е MNG Strom, с което EEW е свързано по силата на споразумение за присъединяване и закупуване.
- 15 Между 2011 г. и 2016 г. MNG Strom многократно иска — в рамките на своето управление на безопасността на мрежата и евентуално след съгласуване с 50 Hertz Transmission GmbH в качеството му на оператор на преносна мрежа — EEW временно да намалява хранването на съответните мрежи поради проблеми с претоварването. Поради това EEW предявява иск срещу MNG Strom за заплащане на обезщетение в размер на 2,24 милиона евро по-специално на основание член 12 от EEG от 2012 г.

- 16 Въззивният съд отхвърля иска на EEW с довода, че електроенергията, произвеждана в инсталацията на EEW, не се получава само от възобновяеми енергийни източници, поради което тази инсталация не можела да се квалифицира като „инсталация за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници“ по смисъла на приложимите национални разпоредби.
- 17 EEW подава *ревизионна* жалба срещу това решение до запитващата юрисдикция — Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия).
- 18 Според тази юрисдикция изходът от обжалването зависи от отговора на въпроса дали инсталацията на EEW е „инсталация за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници“ по смисъла на член 12 от EEG от 2012 г., разглеждан във връзка с член 2, буква в) от Директива 2001/77 и разпоредбите от Директива 2009/28, по-специално член 16, параграф 2, буква в) от последната.
- 19 При това положение Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд) решава да спре производството и да отправи до Съда следните преюдициални въпроси:
 - „1) Трябва ли член 16, параграф 2, буква в) във връзка с член 2, букви а) и д) от Директива 2009/28 да се тълкува в смисъл, че при захранването на мрежата с електроенергия следва да се дава приоритет и на инсталациите, които произвеждат електроенергия чрез термична обработка на смесени отпадъци, съдържащи променлив дял биоразградими промишлени и битови отпадъци?
 - 2) При утвърдителен отговор на първия въпрос: зависи ли приоритетът при захранването на мрежата с електроенергия, предвиден в член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28, от размера на дела на биоразградимите отпадъци, използвани за производството на електроенергия по описания в първия въпрос начин?
 - 3) При утвърдителен отговор на втория въпрос: що се отнася до размера на дела на биоразградимите отпадъци, съществува ли праг, под който за произведената електроенергия не се прилага правната уредба, приложима за електроенергията, произвеждана от възобновяеми енергийни източници?
 - 4) При утвърдителен отговор на третия въпрос: на какъв дял от биоразградимите отпадъци съответства този праг и как трябва да се определя той?
 - 5) При утвърдителен отговор на първия и втория въпрос: може ли, ако правната уреда за електроенергията, произведена от възобновяеми източници, е приложима за електроенергията, произведена само отчасти от биоразградими отпадъци, да се вземе предвид *ratio legis* на член 5, параграф 3, втора алинея от Директива 2009/28/ЕО, така че тази правна уредба да се приложи само за дела от електроенергията, произведен от възобновяеми енергийни източници, като този дял съответно се изчисли въз основа на енергийното съдържание на всеки източник на енергия?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 20 С първия си въпрос, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 трябва да се тълкува в смисъл, че приоритетът за достъп до електроенергийната мрежа, с която разполагат инсталациите за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, трябва да се предоставя не само на инсталациите, произвеждащи електроенергия единствено от възобновяеми енергийни източници, но и на онези, които я произвеждат както от възобновяеми, така и от конвенционални енергийни източници.
- 21 Съгласно член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 държавите членки гарантират, че при диспечирание на инсталации за производство на електроенергия операторите на преносни мрежи дават приоритет на инсталациите, които използват възобновяеми енергийни източници, доколкото го позволява напълно безопасната експлоатация на националната електроенергийна система и въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии.
- 22 Макар в член 2, буква а) от Директива 2009/28 понятието „енергия от възобновяеми източници“ да се определя по-специално като обхващащо „биомасата“, а в член 2, буква д) от нея понятието „биомаса“ да се определя по-специално като обхващащо „биоразградимата част на промишлени и битови отпадъци“, в тази директива същевременно не се уточнява обхватът на понятието „електрогенерираща инсталация, която използва възобновяеми източници на енергия“ по смисъла на член 16, параграф 2, буква в) от нея.
- 23 При това положение съгласно постоянната практика на Съда както от изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза, така и от принципа на равенство следва, че съдържанието на разпоредба от правото на Съюза, в която няма никаква изрична препратка към правото на държавите членки с цел да се определят нейният смисъл и обхватът ѝ, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза, при което следва да се отчетат не само съдържанието, но също контекстът на разпоредбата и целта, преследвана от съответната правна уредба (решение от 2 юни 2022 г., T.N. и N.N. (Изявление за отказ от наследство), C-617/20, EU:C:2022:426, т. 35 и цитираната съдебна практика).
- 24 Най-напред, що се отнася до текста на член 16, параграф 2, буква в), първо изречение от Директива 2009/28, тъй като в него се посочват инсталациите, които „използват“ възобновяеми енергийни източници, сам по себе си той не позволява да се определи дали в тази разпоредба се имат предвид само инсталациите, произвеждащи електроенергия единствено от възобновяеми енергийни източници, или пък тя се прилага и за онези, които използват за тази цел само частично такива енергийни източници.
- 25 Освен това изглежда, че във второто изречение от същата разпоредба — в което се посочват мерки, които трябва да се вземат с цел да се ограничи до минимум неизползването на електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници — при употребата на израза „да се ограничи до минимум“ се изхожда от принципа, че приоритетният достъп трябва да може да се предоставя и на инсталациите, които само частично използват

възобновяеми енергийни източници. Изключването на такива инсталации всъщност би довело до изключване от приоритетния достъп на част — която може и да е значителна — от „зелената“ електроенергия.

- 26 По-нататък, що се отнася до контекста, в който се вписва посочената разпореда, в член 2, буква в) от Директива 2001/77 „електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници“ се определя като „електроенергията, произведена от централи, използващи само възобновяеми енергийни източници, както и частта от електроенергията, произведена от възобновяеми енергийни източници в хибридни централи, използващи и конвенционални енергийни източници“.
- 27 В Директива 2009/28, която заменя Директива 2001/77 и която е в сила при настъпването на фактите в главното производство, това определение обаче не се възпроизвежда. В член 2, буква а) от тази директива „енергията от възобновяеми източници“ се определя като „енергия от възобновяеми неизкопаеми източници [...]“ и в нея по-нататък се уточнява кои са възобновяемите източници, обхванати от това определение. Ето защо, както отбелязва 50 Hertz Transmission, квалифицирането като „електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници“ вече не зависи от вида инсталация, в която електроенергията е била произведена, а единствено от източниците на енергия, използвани от тези инсталации, за да се произведе електроенергията.
- 28 Накрая, що се отнася до преследваните с Директива 2009/28 цели, съгласно член 1 стремежът е с нея да се очертае обща рамка за насърчаването на производството на енергия от възобновяеми източници, като по-специално се определят задължителни национални цели относно дела на енергията от такива източници в брутно крайно потребление на енергия.
- 29 Освен това съгласно съображение 60 от тази директива стремежът с нея е чрез интегрирането в „spot“ пазара на електроенергията, получавана от възобновяеми енергийни източници, да се благоприятства максимално използването на електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници. В съображение 61 от същата директива се посочва, че тя цели устойчиво нарастване на преноса и разпределението на електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, и че с тази цел държавите членки трябва да вземат подходящи мерки, за да осигурят по-голямо навлизане на електроенергията от възобновяеми източници.
- 30 Освен това, що се отнася да гарантирания достъп, предвиден в член 16, параграф 2, буква б) от Директива 2009/28, съгласно постоянната практика на Съда с него се цели възобновяемите енергийни източници да се включат във вътрешния електроенергиен пазар, като се гарантира, че цялата електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, има достъп до мрежите, което пък позволява използването на максимално количество електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници (вж. в този смисъл решение от 27 януари 2022 г., *Fondul Proprietatea*, C-179/20, EU:C:2022:58, т. 62).
- 31 Целите за максимално използване на електроенергията, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, и за устойчиво нарастване на преноса и разпределението на електроенергия, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, обаче биха се оказали подкопани, ако инсталация за производство на електроенергия, която не използва единствено възобновяеми енергийни източници, поради това обстоятелство се приравнява

на инсталация, която използва единствено конвенционални енергийни източници и съответно се оказва изключена от приоритетния достъп, предвиден в член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28.

32. Ето защо на първия въпрос следва да се отговори, че член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 трябва да се тълкува в смисъл, че приоритетът за достъп до електроенергийната мрежа, с която разполагат инсталациите за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, трябва да се предоставя не само на инсталациите, произвеждащи електроенергия единствено от възобновяеми енергийни източници, но и на онези, които я произвеждат както от възобновяеми, така и от конвенционални енергийни източници.

По втория, третия, четвъртия и петия въпрос

33. Със своите втори, трети, четвърти и пети въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 трябва да се тълкува в смисъл, че инсталация, произвеждаща електроенергия както от възобновяеми, така и от конвенционални енергийни източници в променлива пропорция, се ползва от приоритет за достъп до мрежата единствено за дела от електроенергията, произвеждан от възобновяеми енергийни източници, и ако тава е така — какви са правилата за прилагане на този приоритет за достъп.
34. В случая запитващата юрисдикция по-специално иска да се установи дали инсталация като експлоатираната от EEW — която произвежда електроенергия от смес от отпадъци, съдържаща променлив дял биоразградими промишлени и битови отпадъци — се ползва с приоритет за достъп до мрежата единствено за електроенергията, произвеждана от този променлив дял.
35. В това отношение в самото начало трябва да се отбележи, че съгласно определенията, съдържащи се в член 2, букви а) и д) от Директива 2009/28, макар енергията, получена чрез оползотворяване на биомасата, да е енергия, произведена от възобновяеми източници, само биоразградимата част, по-специално от промишлените и битовите отпадъци, се обхваща от понятието „биомаса“, на което е дадено определение в тази директива. Следователно енергията, произведена чрез термична обработка на промишлени и битови отпадъци, що се отнася до електроенергията, произведена от тази биоразградима част от тези отпадъци и с изключение на частта им, състояща се от конвенционални отпадъци, се счита за енергия, произведена от възобновяеми източници.
36. По-нататък по отношение на член 16, параграф 2, буква б) от тази директива Съдът приема, че макар в тази разпоредба да се споменава възможността за въвеждане на „гарантиран достъп“ до мрежата за електроенергията, произвеждана от възобновяеми енергийни източници, това се отнася единствено за „зелената“ електроенергия, поради което посочената разпоредба не може да служи като правно основание за национални разпоредби, в които се предвижда гарантиран достъп за инсталации за производство на енергия от конвенционален източник (вж. в този смисъл решение от 27 януари 2022 г., *Fondul Proprietatea*, C-179/20, EU:C:2022:58, т. 65). Както посочва генералният адвокат в точка 46 от своето заключение, принципът на приоритета за достъп до мрежата по член 16, параграф 2, буква в) от същата директива трябва да се тълкува аналогично.

- 37 Следователно инсталацията за производство на електроенергия, използваща смес от отпадъци, от която само променлив дял се състои от биоразградими промишлени и битови отпадъци, или, по-общо, използваща в променлива пропорция едновременно възобновяеми и конвенционални енергийни източници, трябва да може да се ползва от приоритета за достъп по член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 до размера само на променливия дял от електроенергията, произвеждан от възобновяеми енергийни източници.
- 38 В Директива 2009/28 обаче не се определя по какъв начин трябва да се изчислява дялът от електроенергията, произвеждан от възобновяеми енергийни източници от инсталацията за производство на електроенергия, която използва както възобновяеми, така и конвенционални енергийни източници, и по-специално дали този дял трябва да достигне някакъв минимален праг, за да може произвежданата електроенергия да се ползва с приоритет за достъп.
- 39 В член 16, параграф 2, буква в) от тази директива единствено се въвеждат две изисквания.
- 40 На първо място, тази разпоредба поставя приоритета за достъп в зависимост от нуждите, свързани със сигурността на националната електроенергийна мрежа. В това отношение в съображение 60 от Директива 2009/28 се уточнява, че изискванията, свързани с поддръжката на надеждността и безопасността на мрежата, както и с диспечирането, може да се различават в зависимост от характеристиките на националната мрежа и нейното правилно функциониране.
- 41 На второ място, в член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 се изисква управлението на приоритета за достъп да се извършва въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии. В това отношение в съображение 11 от тази директива се подчертава важността на формулирането на ясни и прозрачни правила за изчисляване на дела на енергията от възобновяеми източници и за уточняване на тези източници. Освен това в съображение 60 от посочената директива най-общо се припомня важността на приоритетния достъп, осигуряван на електроенергията от възобновяеми енергийни източници, за интегрирането на възобновяеми енергийни източници във вътрешния пазар на електроенергия, и по-специално че този приоритетен достъп трябва да намери отражение в националните правила за взаимно свързване, гарантирайки на свързаните производители на електроенергия от възобновяеми енергийни източници, че ще могат да продават и пренасят електроенергията от възобновяеми енергийни източници по всяко време, когато източникът стане наличен.
- 42 Следователно държавите членки разполагат с широко право на преценка при установяването на правилата за задействане на приоритетния достъп, с който трябва да се ползват инсталациите за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, стига да съблюдават преследваните с тази директива цели.
- 43 Съдът впрочем констатира, че при приемането на Директива 2009/28, без изобщо да възнамерява да извършва изчерпателна хармонизация на националните схеми за подпомагане на производството на зелена енергия, законодателят на Съюза изхожда, от една страна, от констатацията, че държавите членки прилагат различни схеми за подпомагане, и от друга страна, от принципа, че е важно да се гарантира правилното функциониране на тези схеми, за да се запази доверието на инвеститорите и да се даде възможност на тези държави да разработят ефективни национални мерки за постигане на

задължителните общи национални цели, които им отрежда посочената директива (решение от 4 октомври 2018 г., L.E.G.O., C-242/17, EU:C:2018:804, т. 53 и цитираната съдебна практика).

44. Ето защо съгласно постоянната съдебна практика националният съд, който единствен е компетентен да прецени фактите и да тълкува националното законодателство, трябва да определи дали в конкретния случай са изпълнени изискванията, които произтичат от правото на Съюза и се отнасят до определянето на правилата за задействане на приоритетния достъп за инсталациите, използващи възобновяеми енергийни източници. Съдът, от който в рамките на преюдициалното производство се изисква да предостави полезни отговори на националния съд, същевременно е компетентен въз основа на материалите по делото в главното производство и на представените пред него писмени и устни становища да даде насоки за елементите, които държавите членки трябва да вземат предвид с оглед на прилагането на приоритета за достъп до мрежата, така че националният съд да може да се произнесе (вж. по аналогия решение от 22 септември 2020 г., *Calli Apartments*, C-724/18 и C-727/18, EU:C:2020:743, т. 78 и цитираната съдебна практика).
45. В това отношение съдържащото се в член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 изискване приоритетът за достъп до мрежата да се определя въз основа на прозрачни и недискриминационни критерии, означава, както посочва генералният адвокат в точка 54 от своето заключение, те да са ясни, оповестени предварително от държавите членки и прилагането им да е предвидимо за всички заинтересовани страни.
46. Освен това от разискванията, проведени по време на съдебното заседание пред Съда, е видно, че за целите на прилагането на член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 инсталациите, произвеждащи електроенергия, могат да се разделят на три групи, а именно — инсталации, използващи единствено възобновяеми енергийни източници, инсталации, използващи единствено конвенционални енергийни източници, и такива, които използват смес от възобновяеми и конвенционални енергийни източници.
47. Ясно е, от една страна, че инсталациите, спадащи към първата група, винаги — при съблюдаване на ограниченията, свързани с безопасността и капацитета на мрежата — трябва да се ползват от приоритета за достъп за всичката електроенергия, която произвеждат, а инсталациите, спадащи към втората група, не могат да получат въз основа на тази разпоредба никакъв приоритетен достъп, и от друга страна, че инсталациите, спадащи към тези две първи групи, по принцип трябва да се третират еднакво в групата, към която спадат.
48. Що се отнася обаче до инсталациите, спадащи към третата група, трябва да се припомни, на първо място, както следва от точка 37 от настоящото решение, че те се ползват с приоритетен достъп само за дела от електроенергията, произвеждан посредством възобновяеми енергийни източници. На второ място, вътре в третата група инсталациите не могат да се третират еднакво, тъй като използваният от тях дял на възобновяемите енергийни източници не е непременно идентичен.
49. Има обаче риск преследваната от Директива 2009/28 цел — а именно да благоприятства използването на електроенергията, произвеждана от възобновяеми енергийни източници — да бъде подкопана, ако инсталациите, които използват в значителна част възобновяеми енергийни източници, систематично се ползват с приоритетен достъп в ущърб на други инсталации, които също използват възобновяеми енергийни източници,

но в по-малка степен. Това не променя факта, че с оглед на същата цел трябва да е възможно първите да бъдат привилегирвани спрямо вторите, без обаче да се ползват със систематичен приоритет.

- 50 Ето защо е важно използваните критерии, за да се определи поредността, в която операторът на мрежа ще диспечира инсталациите, ползващи смес от възобновяеми и конвенционални енергийни източници, да отразяват големината на използвания от тях дял на възобновяемите енергийни източници.
- 51 Важно е също така тези критерии да отчитат техническите особености и ограничения, характеризиращи управлението на достъпа на инсталациите до електроенергийните мрежи. В това отношение MNG Strom посочва, че операторът на електропреносната мрежа не знае в реално време какъв е дялът на биоразградимите отпадъци, използвани от инсталацията за производство на електроенергия, когато избира поредността, в която инсталациите трябва да се изключат, тъй като впрочем самите оператори на тези инсталации не знаят във всеки момент какъв е дялът на енергията, произведена от възобновяеми източници. 50 Hertz Transmission от своя страна подчертава, че решението да се даде приоритет, е спешна мярка, която се взема почти на момента, и че тя поражда последици за операторите надолу по веригата, което означава, че критериите за предоставяне на приоритет трябва да позволяват даването на конкретни насоки на оператора на мрежата.
- 52 Трябва да се добави, че естеството на електроенергията е такова, че след като постъпването ѝ се допусне в преносната или разпределителната мрежа, е трудно да се определи нейният произход, и по-специално енергийният източник, от който е произведена (решение от 1 юли 2014 г., Ålands Vindkraft, C-573/12, EU:C:2014:2037, т. 87). Аналогично, към момента, в който операторът на електропреносна мрежа диспечира инсталация за производство на електроенергия, използваща както възобновяеми, така и конвенционални енергийни източници, е също толкова трудно да се установи конкретно какъв е дялът на електроенергията, произведена от тази инсталация от възобновяеми енергийни източници. Тези технически обстоятелства предполагат известна степен на несигурност, поради което не може да се изключи възможността част от електроенергията, декларирана като произведена от възобновяеми енергийни източници, да не е напълно такава към този конкретен момент.
- 53 Целта, която Директива 2009/28 се стреми да постигне — а именно да благоприятства максимално достъпа до мрежите на електроенергията, произвеждана от възобновяеми енергийни източници — впрочем не изисква в конкретния момент, в който операторът на мрежа диспечира инсталация за производство на електроенергия, използваща енергийна смес, този оператор да знае каква е точната пропорция на този вид електроенергия в общото количество енергия, доставено от същата инсталация.
- 54 В това отношение е достатъчно прилагането на критериите, определени от компетентните национални органи, да позволява — в достатъчно дълъг и представителен период и в рамките на техническата осъществимост — приоритетът за достъп до мрежата да бъде предоставян на всяка инсталация, произвеждаща електроенергия както от възобновяеми, така и от конвенционални енергийни източници, пропорционално на големината на дела на възобновяемите енергийни източници, използван от инсталацията.

- 55 Не може да се изключи възможността за тази цел компетентните национални органи да вземат предвид наличието на гаранция за произход по смисъла на член 2, буква й) от Директива 2009/28, която евентуално е издадена на производител на електроенергия на основание член 15 от тази директива, независимо от обстоятелството, както по-специално следва от параграф 1 от тази разпоредба, че такава гаранция се издава, за да могат крайните потребители да се уверят какъв е точният състав на енергийния микс на съответния доставчик на енергия.
- 56 Освен това няма никаква пречка, при упражняването на широкото им право на преценка при определянето на тези критерии, компетентните национални органи да се позоват на някои разпоредби, съдържащи се в член 5, параграф 3 от Директива 2009/28, и по-специално на разпоредбата, съгласно която в инсталациите с няколко вида горива, които използват както възобновяеми, така и конвенционални енергийни източници, за да се изчисли делът на електроенергията, произведена от възобновяеми източници, приносът на всеки източник на енергия се изчислява въз основа на неговото енергийно съдържание.
- 57 От всички гореизложени съображения е видно, че на втория, третия, четвъртия и петия въпрос следва да се отговори, че член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28 трябва да се тълкува в смисъл, че инсталация, която произвежда електроенергия както от възобновяеми, така и от конвенционални енергийни източници, се ползва с приоритет за достъп до мрежата единствено за дела от електроенергията, произвеждан от възобновяеми енергийни източници. Държавите членки трябва да установят правилата за прилагане на този приоритет за достъп, определяйки прозрачни и недискриминационни критерии, които позволяват да се установи поредност за приоритизиране според големината на дела на възобновяемите енергийни източници, използвани от всяка инсталация за производство на електроенергия, и които същевременно отчитат изискванията, свързани с поддържането на надеждността и безопасността на мрежата.

По съдебните разноски

- 58 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

- 1) Член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО**

трябва да се тълкува в смисъл, че:

приоритетът за достъп до електроенергийната мрежа, с който разполагат инсталациите за производство на електроенергия, използващи възобновяеми енергийни източници, трябва да се предоставя не само на инсталациите, произвеждащи електроенергия единствено от възобновяеми енергийни

източници, но и на онези, които я произвеждат както от възобновяеми, така и от конвенционални енергийни източници.

2) Член 16, параграф 2, буква в) от Директива 2009/28

трябва да се тълкува в смисъл, че:

инсталация, която произвежда електроенергия както от възобновяеми, така и от конвенционални енергийни източници, се ползва с приоритет за достъп до мрежата единствено за дела от електроенергията, произвеждан от възобновяеми енергийни източници. Държавите членки трябва да установят правилата за прилагане на този приоритет за достъп, определяйки прозрачни и недискриминационни критерии, които позволяват да се установи поредност за приоритизиране според големината на дела на възобновяемите енергийни източници, използвани от всяка инсталация за производство на електроенергия, и които същевременно отчитат изискванията, свързани с поддържането на надеждността и безопасността на мрежата.

Подписи